

เทศน์เช้า วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คุณเฒ่า เพื่อเอาประโยชน์เนาะ อ้าว ฟังธรรม วันนี้วันพระ วันนี้วันพระวันสำคัญทางพุทธศาสนา ทำไมมันสำคัญล่ะ มันสำคัญว่าถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว วันนี้วันที่ท่านประกาศธรรม ประกาศธรรมคือวันอาสาฬหบูชาท่านแสดงธรรมจักร ท่านแสดงสั่งจะความจริงในใจของท่าน ท่านตรัสรู้ธรรม แล้วท่านเสวยวิมุตติสุขๆ พอเสวยวิมุตติสุข ท่านยังไม่ได้เผยแพร่ธรรม เผยแพร่ธรรม

เวลาเผยแพร่ธรรมจะเล็งญาณว่าจะเทศน์ว่าการสอนใครก่อน เล็งญาณไปที่อาพาธคาบส อุทกคาบส คืออาจารย์ของท่านเอง ก็ตายไปแล้ว เล็งญาณๆ พอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วมันเลอเลิศ มันเลอเลิศมากกว่าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ สร้างอำนาจวาสนาบารมีมา ถ้าสร้างอำนาจวาสนาบารมีมา บารมีเต็ม เกิดที่สวนลุมชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย แต่ตอนนั้นยังเป็นเจ้าชายสิทธัตถะเป็นราชกุมาร ชาติสุดท้าย แล้วเวลาออกสละราชบัลลังก์ไปแล้วอีก ๖ ปี ไปขวนขวาย ไปค้นคว้าอยู่

คำว่าค้นคว้าเราจะเห็นว่าเวลามันทุกข์ เวลามันทุกข์มันยากอยู่ ๖ ปีนะ คนเรากระเสือกกระสนหาทางออก แล้วมีคนสอนเราเราก็ประพฤติปฏิบัติตามท่านไปๆ แล้วเราทำไม่ได้ผล ๖ ปี เวลามันทุกข์ยากมันกดดันมาขนาดนั้น มันถึงเปรียบเทียบได้เวลาทุกข์ยากมันทุกข์ยากขนาดนั้น เวลาวันวิสาขบูชา ปฐมยาม มัชฌิมายาม เวลาปฐมยาม บุปเพณิวาสนาสติปัญญา เวลามัชฌิมายาม จตุปปาตญาณ เวลาอาสวกขญาณ เวลามันสำเร็จแล้วนะ เวลามันตรัสรู้ธรรมขึ้นมา โอ้โฮ มันแปลกประหลาดมหัศจรรย์ มหัศจรรย์ๆ แล้วจะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ

คำว่าสอนใครได้หนอมันมหัศจรรย์จนจะสอนใครไม่ได้ แต่เวลาสอนใครไม่ได้ท่านเสวยวิมุตติสุขของท่าน เวลามันทุกข์ มันทุกข์ยากขนาดนั้น เวลาแรงปรารถนาความต้องการมันบีบคั้นมาขนาดนั้น เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมามันต้องรีบเผยแพร่ธรรม รีบแจกแจงสิ แต่มันแจกแจงไปแล้วโลกเขาจะรู้ได้อย่างไร โลกเขาจะรู้ได้อย่างไร มันลึกลับมหัศจรรย์ แล้วมหัศจรรย์ที่ไหน

ละ มั่นมหัศจรรย์ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนะ เวลาแสดงออกมา แสดงการ เทียบเคียงเฉยๆ

เวลาแสดงธรรมมาๆ เขาก็จดจารึกมาๆ จดจารึกมันอยู่ในพระไตรปิฎก ถ้าศาสนาเจริญ ในตู้พระไตรปิฎก แล้วหัวใจเรามันทุกข์มันร้อนใจ ถ้าศาสนา มันจะเจริญมันต้องเจริญในหัวใจ ของสัตว์โลก มันต้องเจริญในหัวใจของเรา เวลามันทุกข์ก็เสียดัดความทะยานอยากมันบีบ คั้นในหัวใจ สิล สมาธิ ปัญญาเวลามันเกิดขึ้นมามันมีเขาวนมีปัญญาขึ้นมา เวลามันมีเขาวนปัญญา ขึ้นมา เวลาสังขรรมาๆ เป็นกิริยาทั้งนั้น เหมือนโยมมาที่นี้ โยมมาที่นี้ต้องอาศัยธรรมา อาศัยเขามา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจะเข้าไปสู่ธรรมๆ เอาอะไรเข้าไปสู่ธรรมละ นั่งอยู่เฉยๆ แล้วตรัสรู้ ธรรมมันเป็นไปได้อย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา บุปเพณิวาสนาสุสติญาณระลึกอดีตชาติได้ เราระลึกอดีตชาติได้เราก็ตื่นเต้น เราเป็นผู้วิเศษ องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่ จดอุปปาตญาณเห็นจิตที่มันเวียนว่ายตายเกิด ไปจุติที่ไหนก็ ไม่ใช่ แล้วเวลามันใช่ มันใช่อย่างไร มันใช่มันต้องมีที่มาที่ไปไง ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนา นั้นไม่มีผล ในหัวใจดวงใดที่ไม่มีมรรค หัวใจนั้นก็ไม่มีผล เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันต้อง เป็นความจริงขึ้นมาอย่างนี้ไง

วันสำคัญทางพุทธศาสนา มันสำคัญที่ตัวเรา ประเพณีวัฒนธรรมทางโลก เวลาวันสำคัญ เขาไปทำบุญกุศลกัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้ไปทำบุญกุศลนะ ทำบุญกุศล เพื่อตัวเราๆ เราก็มาร่วมมาด้วยกันเพื่อทำบุญเพื่อตัวเรา มันเป็นอามิส เป็นอามิสขึ้นมา เพราะสิ่งนี้ เวลาทำขึ้นมามันเป็นประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธเรา ถ้าชาวพุทธเราไปวัดไปวา ไปวัดไปวา ทำไม ไปวัดไปวา ก็บ่อนหัวใจเราไง อยู่บ้านมันก็ทุกข์ อยู่บ้านมันก็บีบคั้น เวลาไปวัดขึ้นมา มัน จะบีบคั้นเราไหม เวลาเราไปวัด เราไปวัดก็วัดหัวใจของเราไง

ถ้าวัดหัวใจของเรา ที่มีธรรมๆ ขึ้นมา มีธรรมขึ้นมาตรงนี้ไง ตรงที่ว่ามันมีคุณธรรมขึ้นมา ในใจ ใจมันจะมีคุณธรรมขึ้นมา มันจะมีสัจจะขึ้นมา ถ้ามีสัจจะขึ้นมา เวลาไปวัดไปวา วัดมันเป็น ประเพณีวัฒนธรรมนะ มันก็เป็นเรื่องโลก มันเป็นแหล่งท่องเที่ยว เวลาแหล่งท่องเที่ยวเนะเขา ต้องรอรอดมาจอดก่อน รอรอดจอดก่อนแล้วพระถึงค่อยออกมาบิณฑบาต มันเอาโลกเป็นใหญ่ไง ถ้าเอาโลกเป็นใหญ่เนะ ประเพณีวัฒนธรรมก็เพื่อโลก ถ้าธรรมเป็นใหญ่ละ

ถ้าธรรมเป็นใหญ่ คุณิ เราเข้ามาในที่ทรงศีล มันเป็นที่สงบสงัดใช่ไหม เราต้องเคารพสถานที่ คำว่าเคารพสถานที่ สถานที่ทำไมต้องไปเคารพมัน สถานที่มันก็ธาตุ ๔ ทำไมต้องไปเคารพมัน สถานที่มันส่วนสถานที่ แต่ผู้ที่ทรงศีล ผู้ที่มีศีล มีธรรมเขาอยู่ในนั้น เราเคารพสถานที่ สถานที่ที่สงบสงัด เราเคารพ เราเคารพเรียกว่ามันเป็นสิทธิ์ มันเป็นที่สิทธิ์ของเรา สิทธิของเราก็เป็นสิทธิของเรานะ มันสิทธิของเขา สิทธิของผู้ทรงศีล

สิทธิของเขา เขาต้องการความสงบสงัดใช่ไหม เราก็ไม่ล่วงละเมิดสิทธิเขา ถ้าไม่ล่วงละเมิดสิทธิเขา แต่ถ้ามันเป็นกิเลส ฉันทใหญ่โตคับฟ้า ฉันทจะไปที่ไหนทุกคนต้องยอมจำนนต่อฉันท ใอันมันเรื่องกิเลสตัดหาความทะยานอยาก นั้นมันเป็นเรื่องโลก ถ้าศาสนาเจริญ เจริญที่ไหน เจริญในหัวใจของสัตว์โลกนะ

ถ้าเพราะหัวใจมันเจริญ คุณิ ชาวพุทธของเรา วันสำคัญทางพุทธศาสนาเราจะไปทำบุญกุศลกัน เพราะอะไร เพราะมันมีความรู้สึกนึกคิดในหัวใจ ถ้าหัวใจมันไม่มีความรู้สึกนึกคิด คุณิพวกนี้มันเป็นธาตุ มันเป็นวัตถุ มันก็กองอยู่ในคลังสินค้านั่นละ คลังสินค้าเขามีโลจิสติกส์เพื่อเอาไปค้าขายไง ค้าขายมันเป็นธุรกิจมันก็เป็นกำไรใช่ไหม แต่มันมาด้วยเจตนา มาด้วยหัวใจที่สะอาดบริสุทธิ์ใจ เราอยากจะทำบุญกุศล แล้วทำบุญกุศลอะไรทำ มันมีเจตนาเป็นนามธรรม

ถ้านามธรรมมันค่าของน้ำใจใจ เราเอาสิ่งนี้มาทำ เราชวนขวยมา หาเงินหาทองมาเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยของเรา เราแลกเปลี่ยนมาด้วยน้ำพักน้ำแรงของเรา ของเราแท้ๆ ของเราแท้ๆ ทำไมเราเสียสละละ ถ้ามันเสียสละเพราะหัวใจ ธรรมมันเจริญในหัวใจของคน มันอยากจะทำเสียสละใจ ถ้ามันเสียสละไปแล้ว เสียสละเพื่อใคร ก็เสียสละเพื่อใจดวงนี้ใจ ใจดวงนี้ได้มีการเสียสละ ใจดวงนี้ได้มีการกระทำ ถ้าใจดวงนี้มีการกระทำ ใจดวงนี้ก็ปลอดโปร่ง

เวลามันกดดัน เวลามันทุกข์มันยาก เราก็ไม่อยากจะให้สิ่งนี้มันกดดันทุกข์ยากในหัวใจของเรา แล้วทำอย่างไรให้มันสลัดออกไป ทำให้ความกดดันในใจ ทำให้กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันไม่ครอบงำหัวใจเราสิ เราอยากได้ความสุขๆ เราอยากได้ เราอยากได้แต่เราไม่มีการกระทำ เราอยากได้แต่เราไม่ทำอะไรเลยมันได้อะไรละ มันได้มา ถ้ามันได้มาสถานะของมนุษย์ เพราะเราเป็นมนุษย์สมบัติเราถึงได้มาเกิดในที่พ่อแม่พ่อแม่ การที่มากเกิดพ่อแม่พ่อแม่มันมีปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิตเกิดในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอบปาดิกะ

การกำเนิด ๔ จิตนี้ต้องกำเนิดเพราะมันมีวิชา อวิชาคือความไม่รู้สีกตัวมันเอง มันไป ด้วยเวรด้วยกรรม กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน เกิดจากท้องพ่อ ท้องแม่เดียวกัน ก็อำนาจวาสนาของคนมันไม่เหมือนกัน อันนั้นมันเป็นอำนาจวาสนาของจิตดวง นั้นที่มันได้สร้างสมมา นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เผยแผ่ธรรมๆ ใ้ ว่าจิตนี้ มันมาจากไหน คนนี้มันมาจากไหน ทุกข์ยากนี้มาจากไหน มันมาจากการกระทำของสัตว์โลก

สัตว์โลกที่มันทำของมันมาแล้วมันมีการกระทำของมันมา แล้วมันมีอำนาจวาสนามาถึง ได้เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์เกิดในไข่ ในครรภ์ของแม่ พอเกิดในไข่ ในครรภ์ของแม่ทำไม ต้องไปเกิดล่ะ ไปเกิดเพราะมันเป็นสายบุญสายกรรม มันได้สร้างบุญสร้างกรรมกันมามันถึงมา เกิดร่วมกัน ถ้ามันไม่สร้างบุญสร้างกรรมมามันไม่มาเกิดร่วมกันหรอก ทุกคนจะไปเกิดใน สถานที่เลอเลิศ ทุกคนอยากจะจุดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม

เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เพราะเวลามันเข้าไปจุดด้วยภพ ด้วยชาติแล้วมันหมด อายุขัยของมันก็เวียนว่ายตายเกิด ในวัฏฏะมันก็เวียนมาเป็นเรา พอเรามาเกิดเป็นมนุษย์ ต้นทุน ต้นทุนของความเป็นมนุษย์ เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์เหมือนกันแต่มีอำนาจวาสนา ไม่เหมือนกัน ถ้ามีอำนาจวาสนาไม่เหมือนกัน ศักยภาพขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้า ทุกคนมีกิเลสเหมือนกัน เพราะอะไร เพราะทุกดวงใจว่าแห้ว การเกิดในวัฏฏะทุกดวงใจ ว่าแห้ว ทุกดวงใจไม่มีเว้น ทุกดวงใจว่าแห้ว

ถ้าทุกดวงใจว่าแห้ว แล้วเราเกิดในสถานะของมนุษย์มันมีศักยภาพ มนุษย์สมบัติมีค่ามาก ในบรรดาสัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด เราก็เป็นสัตว์สองเท้า เรา เป็นสัตว์ร่วมโลกกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้สร้าง บุญกุศลมาขนาดนั้น ได้กระเสือกกระสนขึ้นมาขนาดนั้น ได้เป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชา ออกมา ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้รู้ก่อน ได้ทำลายอวิชา เปลือกไข่ที่มัน ครอบงำใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้กะเทาะออกไป แล้วชี้ทางเรา

เราเกิดมาในวัฏฏะ เรามาเกิดเราก็บ่นกันว่าร้อนๆ ทุกข์ๆ เราถือเกิดมามันมีพลังงาน มีจิต เราถือคู้ไฟฟ้าคนละคู้คือพลังงานอันนั้น เราถือพลังงานอันนั้นถือกันมาคนละคู้ ถือคบเพลิง คนละอัน แล้วเราก็บ่นว่าร้อนๆ แต่คบเพลิงนั้นมันส่องแสงสว่างให้เรา คบเพลิงนั้นมันให้

พลังงานกับเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ฉลาดมาก ได้ทิ้งคบบไฟนั้นแล้ว ได้ทิ้งคบบไฟนั้นแล้ว แล้วเตือนพวกเราให้ทิ้งๆ ใจ

ให้ทิ้ง ให้เสียสละ ให้ทิ้ง ให้มีการกระทำ แล้วทิ้งอย่างไรล่ะ เราทิ้งไม่ได้ เราทิ้งไม่ได้ คบบเพลิงเป็นเรา เรากับคบบเพลิงเป็นอันเดียวกัน เราไม่รู้ไม่เห็นจะไปทิ้งตรงไหนล่ะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ทิ้ง อ้าว ทิ้งเราก็อ้อแล้วใจ เกิดเป็นชาวพุทธก็ว่างๆ ใจ เกิดเป็นชาวพุทธมันเว้งว่างไปหมดใจ เอ็งทิ้งอะไร เอ็งเอาอะไรไปทิ้ง เอ็งเห็นอะไรเอ็งถึงได้ทิ้ง เอ็งไม่ได้เห็นอะไร เอ็งไม่รู้จักอะไร เอ็งทิ้งอะไร เราไม่รู้จักอะไรกันเลยนะ

เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะเจริญๆ ในตู้พระไตรปิฎก ธรรมะเจริญๆ ในคอมพิวเตอร์ ในคอมพิวเตอร์ไปกตติ พระไตรปิฎกของสำนักใดออกมาหมดเลย เวลาธรรมะมันเจริญ เจริญในตู้พระไตรปิฎก ธรรมะไปเจริญในประเพณีวัฒนธรรม แต่ในหัวใจเรามันทุกข์ ในหัวใจมันทุกข์ ถ้าหัวใจเรามันทุกข์เราถึงมีค่าน้ำใจ เราถึงพัฒนาของเรานะ

ถ้าใครมีค่าน้ำใจ เรามาเรามาเสียสละ เรามาเสียสละ เสียสละวัตถุแล้วเราจะเสียสละความตระหนี่ถี่เหนียวในหัวใจของเรา เราจะเสียสละกิเลสตัดหาความทะยานอยากที่มันกดขี่หัวใจของเรา แล้ววันปกติเราก็อ้อมาหาหินของเรา เวลาวันสำคัญทางพุทธศาสนา เพราะวันสำคัญทางพุทธศาสนา แล้วเรามีความสำคัญในใจเราด้วย เรามีความสำคัญในใจเรา

เราเป็นชาวพุทธ เราเป็นชาวพุทธ เราจะถือพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์แก้วสารพัดนึก เวลาใครทำความสงบของใจเข้ามาใจมันสว่างไสว แก้วสารพัดนึก เวลามันเกิดปัญญาขึ้นมา แก้วสารพัดนึกมันจะทำลายตัวมันเอง เพราะแก้วนะแก้วมันใสสะอาดขนาดไหน ฝุ่นมันจะไปเกาะแก้วนั้น มันจะดีขนาดไหนมันก็เป็นอนิจจังทั้งนั้นแหละ สรรพสิ่งในโลกนี้ไม่มีอะไรคงที่หรอก ถ้ามีสิ่งใดคงที่เราต้องใช้ปัญญาของเรา

แล้วปัญญาของเรา ทุกคนก็ว่ามีปัญญาๆ ปัญญาของเราฟังให้คินะ ปัญญาของเรากิเลสมันหลอกใช้ทั้งหมด ปัญญาของเรากิเลสมันเอาค้ำว่าเป็นปัญญาๆ แล้วมันก็ว่าเป็นเรา เราก็อ้อวิเคราะห์วิจัยเรื่องสิ่งใดๆ โดยอวิชา โดยอวิชาตัดหาความทะยานอยาก ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศีล สมาธิ ปัญญาทั้งหมด ศีลเอามาวิเคราะห์วิจัยได้หมด สมาธิแยกแยะมันมีกี่ขั้นตอน ปัญญาพูดปากเปือกปากน้ะเลย แต่ไม่เคยเห็นจิตของตัวเอง

ธรรมะจะเจริญในผู้พระไตรปิฎก ธรรมะจะเจริญในทฤษฎี แต่มันไม่ได้เจริญในหัวใจเราเลย แต่ถ้าไม่มีการศึกษา ไม่มีปริยัติเลย ไม่มีปัญญาการทรงธรรม ทรงวินัยนี้ไว้ ศาสนานี้มันก็ไม่ มีหลักมีเกณฑ์ เราศึกษามา ศึกษาเพราะมันมีการศึกษาส่งต่อกันมา จดจารึกมาสองพันกว่าปี จด จารึกสองพันกว่าปี แต่ธรรมะเป็นจริงขึ้นมาได้อย่างไรละ ถ้ามันจะทำจริงขึ้นมา ปัญญาที่ว่ามี ปัญญาๆ วางไว้ ถ้าปัญญามันเป็นความจริงนะมันจะรู้เท่าทันความคิดเรา เพราะ เพราะองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายืนยันไว้

ปัญญาคือการรอบรู้ในกองสังขาร สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง ถ้ามีปัญญามัน จะรู้เท่าความคิดตัวเองทั้งหมด ถ้ามีปัญญามันจะยับยั้งความคิดของตัวเองได้ แล้วเรายับยั้งได้ ไหม มีแต่พุ่งออกไปหมดแหละ ฉะนั้น บอกว่า ไอ้ที่บอกว่าปัญญาๆ นั้นละ ปัญญาภิเลสทั้งนั้น ปัญญาภิเลสเขาเรียกว่าโลกียปัญญา ปัญญาของโลก ปัญญาของโลกคือโลกทัศน์ โลกคือหมู่สัตว์ โลกคือจิต โลกคือภवासวะ โลกคือตัวของเรา แล้วปัญญามันเกิดบนโลก ปัญญามันเกิดบน อวิชชา ปัญญาอย่างนี้เขาเรียกว่าโลกียปัญญา ถ้าปัญญาอย่างนี้ปัญญาเจือด้วยสมุทัย

นี่ไงที่ว่าทำไมถึงต้องพุทโธ ทำไมถึงต้องใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันอบรมสมาธิมัน ปล่อยวางอันนี้เข้ามาไง มันปล่อยสมุทัย มันปล่อยจิตที่มันส่งออก แล้วก็กิเลสมันบังคับบัญชาอยู่ ถ้ามันปล่อยๆ ปล่อยจนเป็นอิสระ ปล่อยเป็นตัวมันเองเขาเรียกสัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิ เวลา จิตเป็นสัมมาสมาธิมันจะไม่ว่างๆ ว่างๆ อย่างที่เราพูดหรือ

คำว่าว่างๆ ว่างๆ มันไม่มีต้นสายปลายเหตุ มันเหมือนกับทองตกอยู่กลางถนน มัน เหมือนกับสมบัติสาธารณะที่ไม่มีใครดูแล แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามานะเราเป็นเจ้าของความสงบ เรามีสติ รู้เท่า รู้เท่า รู้ตัวชัดเจน แล้วปล่อยวางหมด สัมมาสมาธิมันเป็นแบบนี้ ถ้าสัมมาสมาธิเป็น แบบนี้แล้ว ถ้ายกขึ้นสู่เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เขาเรียกว่าโล กุตตรปัญญา ทำไมถึงเป็นโลกุตตรปัญญาละ ปัญญาที่เราคิดกันอยู่เป็นโลกียปัญญา ปัญญาของ กิเลสทั้งนั้นแหละ ไอ้ที่ปัญญาหลายๆ มีความชำนาญ มีความคล่องแคล่วในธรรมวินัย รู้ไปหมด แหละ

มันมีหน้าฉาก หลังฉาก หน้าฉากความคิดสามัญสำนึก หลังฉาก หลังฉากคืออวิชชา ความไม่รู้เท่าตัวเอง ถ้าเพราะความไม่รู้เท่าตัวเองจะค้นคว้าตัวเองไม่เจอ ถ้ารู้เท่าตัวเองมันจะไป เห็นหลังฉาก หลังฉาก อวิชชาคือความไม่รู้ ถ้าเห็นหลังฉากขึ้นมา ถ้าหลังฉากนั้นรำพึงไปเห็น

กาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง แต่เวลาของเราเราไม่เห็นกาย เห็นเวทนา
เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง แต่เรายึด เรายึดโดยสามัญสำนึก เรายึดโดยสถานะ

เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ เราเกิดมาด้วยอำนาจวาสนา เราเกิดมาเป็นบุญเราถึงเป็นมนุษย์
แล้วเป็นมนุษย์แล้วเราเกิดมาเป็นเราใหม่ จิตนี้เป็นเราใหม่ ร่างกายนี้เป็นเราใหม่ เป็นทั้งนั้น
แหละ แต่มันเป็นโดยวิญญูะ มันเป็นโดยธรรมชาติ มันเป็นด้วยอำนาจวาสนา มันเป็นด้วยบุญ มัน
เป็นด้วยบุญ ด้วยสถานะการเกิด เวลาตายไปแล้วจะเกิดมาเป็นมนุษย์อีกใหม่ มันเป็นไปโดยบุญ
มันเป็นไปโดยสมมุติ เป็นไปโดยวิญญูะ เป็นไปโดยการชั่วคราว แต่ถ้าจิตมันสงบแล้ว ถ้าเห็นกาย
เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริงอันนั้นมันจะเห็นโดยอริยสังข์ โดยสังข์จะความจริง
โดยธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่ามันลึกลับซับซ้อน มันจะสอนใครได้หนอ
เพราะอะไร เพราะไม่มีใครเคยเห็น ไม่มีใครเคยรู้ แต่วันนี้วันสำคัญทางพุทธศาสนา เพราะพุทธ
ศาสนาเกิดจากตรงนี้ไง เพราะพุทธศาสนาเกิดตรงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากำหนดอาณา
ปานสติ เวลาจิตสงบเข้าไปแล้ว คุณสิ เวลาอาสาวิภยญาณ อาสาวิภยญาณมันชำระอะไรละ มัน
ชำระในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วพวกเราชำระอะไรละ แล้วเรามีไหม เรามี
ร่างกายใหม่ เรามีจิตใจใหม่ เรามีทั้งนั้นแหละ

ถ้าวันสำคัญทางพุทธศาสนา ตอนนีในหัวใจเรามันมีความสำคัญ ถ้ามีความสำคัญเราถึง
ระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราระลึกถึงครูบาอาจารย์ของเรา เพราะมันมีความสำคัญ
ในใจของเราไง เพราะมันมีความสำคัญในใจของเรา ใจของเรามันเลยมีที่พึ่งไง ถ้าใจของเรามัน
ไม่มีที่พึ่งมันก็เร่ร้อนใจ มันเร่ร้อน มันไม่มีที่พึ่งที่หมายมันเร่ร้อนของมันไป แต่ถ้าเรามีที่พึ่ง เรามี
รัตนตรัย เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง เรามีครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่ง วันสำคัญทาง
พุทธศาสนาเราถึงมาเสียสละกัน มาทำบุญกุศลกันนี้ไง

ถ้ามันเจริญมันเจริญอย่างนี้ แล้วถ้าจิตมันสงบนะ ถ้าจิตมันสงบนะ ครูบาอาจารย์ของเรา
เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านอยู่ในป่าตลอด มันมีความสงบระงับของมัน แล้วมันแจ่มแจ้ง
ในหัวใจนั้น มันสำคัญตรงนั้นไง เราสำคัญในสังกมณะ สังคมใดมีมหรสพสมโภชเราจะไป
สังกมนั้น แต่เวลาจิตมันสงบแล้วสังกมของธรรมไง เวลาธรรมนะ ในที่สังัด ในที่วิเวกมันมี

ความสุขของมัน แล้วสิ่งต่างๆ มันไม่มีอะไรเป็นของจริงเลย คำว่าผลของวิญญูมันเปลี่ยนแปลง มันอนิจจัง

วันนี้มา เวลาออกไป เวลาถ้ามันผ่านไปแล้วมันก็เป็นอดีตไปแล้ว มันก็เป็นอดีตไปแล้ว มันไม่มีสิ่งใดคงที่ ไม่มีสิ่งใดคงที่ แล้วถ้าจิตที่มันสงบที่มันมีปัญญาของมัน มันมีคงที่ของมัน แล้วพิจารณาไปด้วยปัญญาอันนั้น จิตสงบแล้ว จิตสงบเพราะจิตเป็นความจริงใจ คนเราเราเกิดเป็นคนจริงๆ ใจ แต่จิตจริงๆ ยังไม่เห็นใจ พอจิตสงบแล้วมันเป็นจิตจริงๆ ยกขึ้นสู่วิปัสสนามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง แล้วมันฝึกหัดใช้ปัญญาไปมันจะเป็นภาวนามยปัญญา มันจะเป็นโลกุตตรปัญญา ปัญญาเหนือโลก

ไอ้โลกียปัญญาปัญญาโดยโลกียะ โลก ปัญญาที่เราว่าเราฉลาดๆ มันเป็นวิชาชีพนะ ใครมีประสบการณ์ ทำงานเขาจะทำงานเป็น ทำงานเป็นเราทำเพื่ออาชีพของเรา ปัญญาอย่างนี้มันเป็นปัญญามีที่ยืนในสังคม เราต้องมีปัญญายืนในสังคมนี๋ สังคมนี๋เราก็ต้องยืนด้วยโลก แต่ถ้ามันจะเอาความจริงขึ้นมามันจะเป็นโลกุตตรปัญญา ปัญญาอย่างนี้มันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันตสิทธินะ ผู้รู้กับผู้รู้เขาคุยกัน ธรรมสากัจฉา เอตมมมงคลมุตตมัม ครูบาอาจารย์ของเราท่านจะตรวจสอบกันๆ อันนี้จะเป็นความจริง

ถ้าความจริงอันนี้จะเกิดขึ้นมา ธรรมะจะเจริญในหัวใจของสัตว์โลก เจริญในหัวใจของคนนะ เราจะเป็นสากยบุตรพุทธชินโรส เป็นศาสนทายาท เป็นธรรมทายาท เป็นธรรมใจ ใจเป็นธรรมเป็นทายาทโดยธรรม เป็นทายาทโดยธรรม บวชมาเป็นพระเป็นสมมุติสงฆ์ บวชมาบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา แต่ในใจยังไม่เป็นธรรม บวชมาแล้วบวชตามประเพณี วัฒนธรรม แต่เวลาใช้สติ ใช้ปัญญาค้นคว้าในหัวใจของเรา เราจะบวชใจของเรา จะบวชเป็นพระเราก็ทำได้ เป็นฆราวาสเราก็ทำได้ ทำให้เป็นจริงขึ้นมา ถ้าเป็นจริงขึ้นมา เกิดมาไม่เสียชาติเกิด เอวัง